

תנן, שנינו במשנה: יש נדר בתוך נדר, ואין שבועה בתוך שבועה.

והוינן בה: היכי דמי?

אילימא, אם נאמר בכגון דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר".

הרי דכוותה, בדומה לזה גבי שבועה, צריך לומר שנשבע "שלא אוכל תאנים, וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים" (1) —

ואם כן, אמאי לא חלה שבועה על שבועה?

והרי אין השבועה השנייה מעין מה שנשבע בראשונה, ואין זה כלל שבועה על שבועה?

אלא, היכי דמי דלא חלה שבועה על שבועה? —

כגון דאמר "שבועה שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר את אותה השבועה, "שבועה שלא אוכל תאנים".

וממילא דכוותה, בדומה לזה, גבי נזירות, שאמרה המשנה שחלה נזירות על נזירות, היכי דמי? —

בכגון דאמר "הריני נזיר היום", וחזר ואמר "הריני נזיר היום".

וקתני: יש נדר בתוך נדר!

קשיא לרב הונא!

ומשנינן: אמר לך רב הונא: מתניתין, משנתנו מדברת כמו שהעמדתה, בכגון דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר". ולכן חלה הנזירות השניה.

ואילו דכוותה, בדומה לזה גבי שבועה, מדובר דאמר שבועה "שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים כאחת" (2) — דלא חיילא שבועתו השניה.

הדברים היא רק לעונש, אבל האיסור השני חל, בשבועה הדבר שונה, לפי שאין השבועה השניה יכולה לחול כשאינה מחייבת.

וזהו גם נימוקו של הר"ן בתחילת פרק שבועות שתיים בתרא, שאין שבועה שלא לאכול נבלות חלה על איסור אכילת נבלות, לפי שאינו מחדש דבר בשבועתו.

ויש נפקא מינה בדבר, כשנשבע בבת אחת שתי שבועות. לדברי רבי עקיבא איגר יחולו שתי השבועות כדין איסור חל על איסור בבת אחת, אך אם נאמר ששבועה שאינה מחדשת דבר אינה חלה מעצם מהותה של שבועה, גם בבת אחת אין אדם יכול להתחייב משום שתי שבועות.

1. הר"ן מבאר, שהגמרא הניחה עתה שהיות ובנזירות השניה יש יום נוסף שאינו כלול

בנזירות הראשונה, הרי הנזירות של יום זה מהווה נזירות שניה, שאינה קשורה כלל לראשונה, כי מכח היום הזה חלה נזירות של שלשים יום אחרים!

ולכן, גם בשבועה צריך לומר שמדובר בשתי שבועות חלוקות.

2. לפי ביאור הר"ן תשובת הגמרא היא, שמדובר בשבועה שניה שכלל בה שני דברים כאחת! ולכן היא אינה חלה כלל, כיון שמחצית ממנה אינו יכול לחול.

ואם נדמה לכך את ענין הנזירות, ונעמיד שנדר נזירות של שלשים יום כחטיבה אחת, אכן גם בנזירות לא תחול הנזירות שניה, גם אם יאמר הריני נזיר היום, ויחזור ויאמר הריני נזיר מחר, כיון שלא יחולו אלא שלשים יום כאחד